

Obsah

Předmluva	9
Přehled nejdůležitějších označení	10

I. Úvod

1.1 Ekonomické výsledky automatizace energetických zařízení	13
1.2 Předpoklady automatizace tepelných energetických zařízení	15
2. Základy teorie regulační techniky	16
2.1 Dynamické vlastnosti členů regulačních obvodů	17
2.1.1 Vlastnosti lineárních členů	18
2.1.2 Klasické řešení lineární diferenciální rovnice členu	18
2.2 Základy Laplaceovy—Wagnerovy transformace	21
2.2.1 Pravidla Laplaceovy—Wagnerovy transformace	23
2.2.2 Zpětná Laplaceova—Wagnerova transformace	26
2.2.3 Příklady výpočtu zpětné transformace	27
2.2.4 Řešení lineárních diferenciálních rovnic pomocí Laplaceovy—Wagnerovy transformace	28
2.2.5 Počáteční podmínky	30
2.3 Přenosy soustav, regulátorů a obvodů	31
2.3.1 Algebra přenosů	32
2.3.2 Přenosy regulovaných soustav a regulátorů	33
2.3.3 Přenos rozpojeného regulačního obvodu	39
2.3.4 Přenosy uzavřeného regulačního obvodu	40
2.4 Základní operace s komplexními čísly	42
2.5 Geometrická místa stejných fázových úhlů	44
2.6 Metoda geometrického místa kořenů	48
2.6.1 Pravidla pro kreslení geometrického místa kořenů	51
2.6.2 Příklad použití metody geometrického místa kořenů	53
2.6.3 Činitel poměrného tlumení D	62
2.6.4 Hodnocení metody geometrického místa kořenů	64
2.7. Aproximace přenosů pomocí dominantního páru kořenů	65
2.7.1 Dominantní kořeny	65
2.7.2 Základy aproximace	68
2.7.3 Pomocné grafy	70
2.8 Řešení úloh regulační techniky počítači	73

II. Dynamické vlastnosti tepelných energetických zařízení

3. Regulace napájení	77
3.1 Základní dynamické vztahy	78
3.2 Návrh regulačního obvodu napájení	81
3.3 Nastavení regulátorů a vliv konstrukčních parametrů	83
4. Dynamické vlastnosti regulačního obvodu přívodu paliva u kotlů s mezizásobníky prášku	84
4.1 Přenos regulované soustavy	86
4.1.1 Parovodní prostor kotle	86
4.1.2 Teplosměnné plochy kotle	93
4.1.3 Úsek podávání paliva	96
4.1.4 Výsledný přenos regulované soustavy obvodu přívodu paliva u kotlů	96
4.2 Výpočet konstant přenosu regulované soustavy	97
4.2.1 Konstanty a_t a a_k	97
4.2.2 Konstanty tepelné a objemové akumulace	98
4.3 Příklad výpočtu regulačního obvodu přívodu paliva	101
4.3.1 Konstanty přenosu regulované soustavy	102
4.3.2 Aproximace přenosu rozpojeného regulačního obvodu	105
4.3.3 Přejímová charakteristika tlaku páry při regulačním pochodu	108
4.4 Nastavení konstant regulátorů a vliv provozních poměrů	110
4.4.1 Poruchy vstupující do regulačního obvodu přívodu paliva	110
4.4.2 Regulované veličiny	111
4.4.3 Nastavení konstant regulátorů	112
4.4.4 Vliv provozních poměrů	114
4.5 Vliv konstrukčních parametrů	114
5. Regulace přívodu paliva u kotlů s přímým foukáním prášku	116
5.1 Dynamické vlastnosti mlýnů	116
5.2 Příklad výpočtu	118
5.3 Nastavení konstant regulátoru	121
5.4 Vliv konstrukčních parametrů	124
6. Regulace spalování	125
6.1 Dynamické vlastnosti obvodu přívodu vzduchu	126
6.2 Ovládání přívodu vzduchu podle průtoku páry	127
6.3 Porovnání hlavních signálů pro regulaci přívodu paliva u kotlů	129
6.4 Pomocné signály pro regulaci spalování	133
6.5 Novější schémata regulačních obvodů spalování	138
6.6 Regulace spalování signálem podle údajů analyzátoru spalin	146
6.7 Nastavení konstant regulátorů a vliv konstrukčních parametrů	147
7. Regulace přehřátí	148
7.1 Základní vztahy	148
7.2 Příklad výpočtu	153
7.2.1 Konstrukce geometrického místa kořenů	154
7.2.2 Přejímová charakteristika	156
7.3 Návrh schématu regulačního obvodu přehřátí a nastavení konstant regulátorů	158
7.3.1 Výpočet dynamických vlastností regulačního obvodu přehřátí páry v posledním dílu přehříváku	158
7.3.2 Nastavení konstant regulátorů	163
7.3.3 Pomocné signály	166
7.3.4 Schémata regulačního obvodu přehřátí páry v předposledním dílu přehříváku	166

7.4	Regulace přehřátí páry	167
7.5	Vliv konstrukčních dat	168
7.6	Vhodná délka přehříváku	169
8.	Ostatní regulační obvody kotle	170
8.1	Regulace tlakové diference na napájecím ventilu	170
8.2	Regulace podtlaku ve spalovací komoře	171
8.3	Regulace ústředních mlýnů	173
8.4	Některé další regulační obvody	174
9.	Dynamické vlastnosti průtočných kotlů	175
9.1	Regulační obvod napájení	178
9.2	Regulační obvod přívodu paliva	181
9.3	Schémata regulačních obvodů průtočných kotlů	185
10.	Dynamické vlastnosti parních turbín	189
10.1	Základní dynamické rovnice parních turbín	189
10.1.1	Kondenzační turbína	189
10.1.2	Protitlaká turbína	192
10.1.3	Kondenzační turbína s přehřívákem	192
10.1.4	Dynamická rovnice výkonu turbíny	193
10.2	Regulace počtu otáček turbíny	196
10.2.1	Rovnice rotoru turbogenerátoru	196
10.2.2	Přenos rozpojeného regulačního obvodu otáček turbíny	197
10.2.3	Řešení uzavřeného regulačního obvodu otáček turbíny	198
10.3	Regulace počtu otáček při úplném odlehčení turbíny	200
10.4	Regulace tlaku páry před turbínou	202

III. Závěrečná část

11.	Některé speciální otázky výpočtů dynamiky tepelných energetických zařízení a teorie několikaparametrových obvodů	204
11.1	Linearizace dynamických rovnic	204
11.2	Dynamika přestupu tepla	206
11.2.1	Přestup tepla sáláním	206
11.2.2	Prostup tepla stěnou	206
11.3	Teoretické základy řešení regulačního obvodu přehřátí	211
11.3.1	Přenosy přehříváku	211
11.3.2	Řešení regulačního obvodu přehřátí pomocí geometrických míst stejných fázových úhlů	212
11.3.3	Přechodová charakteristika teploty páry na konci přehříváku při regulačních pochodech	213
11.4	Odvození aproximace přenosů pomocí dominantních kořenů	216
11.5	Základy teorie několikaparametrových regulačních obvodů	219
11.5.1	Obecné řešení podmínek autonomnosti	219
11.5.2	Podmínky autonomnosti a invariantnosti kotelní regulace	222
12.	Perspektivy automatizace tepelných energetických zařízení	223
12.1	Adaptivní a extrémální regulátory	223
12.2	Použití metod statistické dynamiky	225
12.3	Měření a řídicí ústředny	227
12.3.1	Měřicí ústředny	227
12.3.2	Řídicí ústředny	228
12.3.3	Řídicí ústředna pro jednotku kotel—turbína	231

Dodatky

Dodatek 1. Názvosloví z oboru automatizace a regulační techniky	234
Dodatek 2. Nastavení konstant regulátorů	236
Dodatek 3. Přibližné určení přenosu soustavy podle změřené odezvy	242
Dodatek 4. Tabulky e^{-z}	248
Literatura	250
Věcný rejstřík	254

Seznam tabulek

Tab. 2.1. Slovník obrazů Laplaceovy—Wagnerovy transformace	24
Tab. 2.2. Diferenciální rovnice, přenosy a přechodové charakteristiky některých typů regulovaných soustav	34
Tab. 2.3. Charakteristické hodnoty některých regulovaných soustav	37
Tab. 2.4. Diferenciální rovnice, přenosy a přechodové charakteristiky nejdůležitějších typů regulátorů	38
Tab. 2.5. Geometrická místa konstantních fázových úhlů jednoduchých přenosů.	46
Tab. 2.6. Poloha kořenů v komplexní rovině.	50
Tab. 2.7. Geometrická místa kořenů odpovídající jednoduchým obvodům.	54
Tab. 2.8. Geometrická místa kořenů odpovídající složitějším obvodům.	57
Tab. 3.1. Rychlost náběhu výšky hladiny různých typů kotlů	84
Tab. 4.1. Směrné hodnoty zpožďujících členů přenosu ohniště a teplosměnných ploch	95
Tab. 4.2. Tabulka konstant vztahu (4.24)	99
Tab. 4.3. Akumulační konstanta parovodního prostoru I_k různých typů kotlů.	101
Tab. 4.4. Závislost konstant přenosu (4.22) na úbytku tlaku páry v přehříváku a na zatížení kotle	101
Tab. 4.5. Charakteristické hodnoty přechodové charakteristiky tlaku páry za kotlem při regulačních pochodech	110
Tab. 7.1. Vhodné délky přehříváků	170
Tab. 9.1. Konstanty tepelné akumulace výparníků některých průtočných kotlů.	182